

«Ο Φώντας» του Μ. Εύθυμιάδη

Δίκαια είχαμε χαρακτηρίσει *Ο.Πιδοφόρα* την εμφάνιση του Μήτσου Εύθυμιάδη στο θεατρικό συγγραφικό χώρο, με την παρουσίαση του έργου του «Προσάτες» από το Θέατρο Τέχνης. Με τα μονόπρακτά του «Το υπόστεγο», «Οι φόνοι κοριοί» και «Φώντας», που παρουσιάζει το θέατρο «Στοάς», με τον γενικό τίτλο «Φώντας», ο συγγραφέας κάνει μια δεύτερη αξιόλογη παρουσία, καταγράφοντας μία ακόμη επιτυχία στο έργο του. Τα τρία μονόπρακτά του, σε ένα άλλο επίπεδο προβληματικής, θεματολογικής και μορφικής από τους «Προσάτες», αποτελούν μεταξύ τους μιαν αδιαίρετη ενότητα και σωστά επιλέχθηκαν για να αποτελέσουν ένα ενιαίο σύνολο.

«Αν πάσουμε υπ' όψη μας τη δήλωση του συγγραφέα πως τα μονόπρακτα αποτελούν την πρώτη συγγραφική του δουριά, πρέπει να πούμε πως σαν τέτια αντισηκλά και επιδόσεις από δοκιμους συγγραφείς στο ύψος της γραφής, στη γλώσσα, στο διάλογο, Μόνο, που αν και νέος συγγραφέας ο Εύθυμιάδης, προεκτείνει των κοινωνικό προβληματισμό του και τοποθετείται συγκεκριμένα πάνω στο κεντρικό πρόβλημα των προσώπων του, δίνοντας σε άσκητο βαθμό τις διαστάσεις και τα αίτια του προβλήματος και τις διεξόδους να βγαίνουν απ' αυτό. Αυτό ή η προοπτική κατά την άποψή μας είναι που προσδιορίζει ταξικά το θέατρό του, άρετή που δεν συναντιέται πάντα.

Αυτό είναι το ένα σκέλος. Το δεύτερο, επίσης σημαντικό, είναι ότι ο συγγραφέας έχει την ικανότητα να ψυχογραφεί τους χαρα-

κτήρες του και να τους διαπλάθει αισθητικά μέσα στον κοινωνικό ιδεολογικό, ταξικό, μορφωτικό περίγυρό τους μέσα στο κλίμα που ζούν και διαμορφώνονται. Τα πρόσωπά του αν και δεν προσούν να χαρακτηριζθούν τραγικά, κινούνται και συμπεριφέρονται βουτηγμένα μέσα στο κοινωνικό δράμα της εγκατάλειψης, της φθοράς, της εξάρτησης, της έκμεταλλευσης από τον ισχυρότερο, της αλλοτρίωσης του άγνωστου αύριου, του δύστυχου παρελθόντος. Και δεν είναι τυχαίο ότι όλα τα πρόσωπά του ανήκουν στη μεγάλη ανώμαλη αγωνιζόμενη ή πασατραπημένη λαϊκή μάζα. Γιατί και οι δυο τάξεις προβάλλονται κι η άγωνιζόμενη και η πασατραπημένη, δίνοντας έτσι τη δυναμότητα μιας καλύτερης προοπτικής για το αύριο.

Εξω άκριδώς βρίσκεται και η κύρια άρετή του συγγραφέα. Δεν δίνει μόνο τη διεξόδο. Οι άνθρωποι του που μένουν στο γύρι, στο περιθώριο, στο ανέλπιδο μέλλον, κουβαλώντας τα τραύματά τους, την άδυναμία τους να αντιδράσουν, δεν μένουν περιφρονημένοι από το συγγραφέα. Αντίθετα τους πανά, τους γκώδει και αναδύμενος ο ίδιος μέσα από την απελπισία τους πωχώρα το λη-

ρά, δίπλα σε ό,τι οδηγεί στην αλήθεια και στην αλλαγή.

Το «Υπόστεγο» είναι μια δυναμική καταγραφή της επιβολής του δυνατού στον αδύνατο, αλλά και της εξάρτησης του δυνατού από τον αδύνατο. Ο φακίτης το ίδιο ταλαίπωρος και φθαρμένος επιδίδει τη σχετική δυναμική του, στην πρώτη πρόση που τον ακολουθεί από ανάγκη να αγαπήσει κάποιον, ενώ ταυτόχρονα ο ίδιος έχει ανάγκη από την αγάπη της, για να κρατηθεί κι αυτός στη ζωή. Στους «Ψόφους κοριοί» τα τρία πρόσωπα — τρεις νέοι άνδρες — αντιπροσωπεύουν την κλίμακα του κοινωνικού προσανατολισμού. Ο απελπισμένος, ο δειλός ν' αγωνιστεί μέσα στη ζωή, ο άλλος που ψάχνει να βρει ένα σωστό τρόπο να ζήσει. Και ο τρίτος που βρήκε τα γαρά στον τίμιο αγώνα της ζωής. Ο τρίτος θα συμπορευτεί μαζί του, έξω στο φως στον αγώνα της ζωής τον δεύτερο, ενώ ο πρώτος θα μείνει μισάντρος από δειλία ν' ακολουθήσει και να αντικρύσει την αλήθεια. Στον «Φώντα» και τα δύο πρόσωπα ο Μήτσος και η Λοιστέα βρίσκονται επίσης περικυκλωμένα από το φέμα, τη χαλασμένη σχέση τους, τη στερημένη πικρή ζωή τους. Το φέμα του Μήτσου για μια άγνωστη αύρια-

νη ελπίδα, είναι ο σάπιος κρίκος που τους συνδέει και που θα κοπεί διστακτικά από την Λοιστέα, διότι θα νιώσει πως η ζωή δεν μπορεί πια να στηρίζεται στο φέμα και σχέση δεν μπορεί να υπάρχει χωρίς αλληλοσεβασμό και αλληλοπροσφορά. Η πασαδουλεύτρα Λοιστέα θα βρει κατάματα έστω και στα γραμμάτια της την αλήθεια και θα διώξει τον Μήτσο που με το φέμα, ζούσε σε βάρος του μόχθου της.

Ο συγγραφέας υπαιγμένος πάνω σε ένα γερό, καθημερινό διάλογο χρησιμοποεί όλες τις διαθεσίμους του λαϊκού λεξιλόγιου, αποτυπώνοντας ακόμη και τις έκφραστικές προαιμορώσεις της γλώσσας μας.

Η σκηνοθεσία απλή, καθαρή, εννομοπισμένη με το έργο ανάδειξε σκανια τις άρετες του, την αμεσότητα της γλώσσας, τους χαρακτήρες τον εσωτερικό ρυθμό του διαλόγου, την καθημερινότητα της κίνησης και της έκφρασης.

Η ερμηνεία της Λ. Πατωμάλη στο «Υπόστεγο» και στον «Φώντα» επιβεβαιώνει για μια ακόμη φορά το ταλέντο της και τις έκφραστικές της δυνατότητες. Ο Θ. Παπαγεωργίου που σκηνοθέτησε τα μονόπρακτα, ήταν επίσης δημιουργικός, αν και επαναλάμβανε και στους τρεις ρόλους που υποδύθηκε μερικά υποκοσμικά του κλισιέ. Θετικές ήταν και οι παρυσίες των Ηλ. Καπέδα και Στ. Χαλκιαδάκη.

Ο νέος σκηνογράφος Άν. Εύδαιμων ανταποκρίθηκε άξια στις αισθητικές απαιτήσεις του έργου και έντυσε σωστά τα πρόσωπα.